

‘De culturele verbeelding van Drenten’

Een herhaalde meting van cultuurparticipatie in Drenthe

Eindredactie: Mijke Boedeltje (tel. 0592 365053)

Datum: 31 augustus 2016

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	2
2. Doel- en vraagstelling	3
3. Bezoek aan culturele voorstellingen en instellingen	4
4. Culturele activiteiten en leefbaarheid	8
5. Drents cultureel erfgoed	12
6. Conclusies	14
Bijlage 1 Responsoverzicht	17
Bijlage 2 Vragenlijst Drents panel	18

1. INLEIDING

De ontwerp-Cultuurnota 2017-2020 'de verbeelding van Drenthe' (Statenstuk 2016-745) wordt op 14 en 28 september aanstaande door het Drents parlement behandeld in respectievelijk de Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie en Provinciale Staten.

De cultuurnota 2017-2020 is een vernieuwde versie van de cultuurnota 'Oude wereld, nieuwe mindset. Cultuurbeleid 2013-2016' (Statenstuk 2012-548); de nota gaat uit van dezelfde culturele basisinfrastructuur en inhoudelijke lijn. Aanvullend op de vorige cultuurnota wordt expliciet de verbinding tussen cultuur en maatschappelijke thema's gelegd. Zo wordt cultuur ingezet als instrument om de leefbaarheid te vergroten, bijvoorbeeld door het herbestemmen van karakteristieke gebouwen tot podia voor lokale orkesten en dans- en muziekscholen, maar ook door het gezamenlijk organiseren en/of deelnemen van inwoners aan culturele activiteiten in een dorp. In de nota (p.8) wordt in dit kader aangegeven, dat in de provincie Drenthe het aanbod van dergelijke activiteiten kan worden uitgebreid en 'dat er nog een groot potentieel aan publiek is'. Voorts wordt aangenomen dat 'onder de lokale bevolking sprake is van bereidheid tot meedoen en meewerken aan kunstproducties en festivals.'

Om een beeld te krijgen van de cultuurparticipatie van de inwoners van Drenthe, wordt het Drents panel periodiek geraadpleegd over deelname aan culturele activiteiten. Het Drents panel is een inwonerspanel, dat wordt ingezet om input uit de Drentse samenleving te vergaren voor diverse beleidsonderwerpen. De cultuurparticipatie is gemeten in 2014, bij de tussenevaluatie van de cultuurnota 2013-2016, en daarvoor in 2008 en 2005. Ter ondersteuning van de volksvertegenwoordigende en kaderstellende rol van het Drents parlement bij de behandeling van de cultuurnota 2017-2020 is het Drents panel in juni jl. weer geraadpleegd over de cultuurparticipatie.

Als basis is de vragenlijst gebruikt die is gehanteerd bij de peilingen in voorgaande jaren. Dit maakt vergelijkingen over de tijd mogelijk. Naar aanleiding van accenten die in de cultuurnota 2017-2020 worden gelegd, zijn enkele thema's toegevoegd aan de vragenlijst. Zo is gevraagd naar de ervaren effecten van culturele activiteiten op de leefbaarheid in het dorp of de stad waarin men woont. Daarnaast zijn enkele vragen gesteld over het Drents cultureel erfgoed en de Drentse taal.

In deze rapportage worden de belangrijkste bevindingen van de raadpleging van het Drents panel gepresenteerd en vergeleken met voorgaande peilingen.

2. DOEL- EN VRAAGSTELLING

Het doel van het onderzoek is drieledig. Het eerste doel is om de cultuurparticipatie van de Drentse burgers en de eventuele veranderingen hierin in de periode 2005-2016 inzichtelijk te maken. Hierbij gaat het om zowel het bezoeken van culturele activiteiten, plekken en instellingen (zoals voorstellingen en musea) als om actieve deelname aan culturele activiteiten (zoals zingen in een koor, schilderen of fotograferen). Ook wordt inzicht verkregen in de behoefte aan culturele activiteiten en instellingen; is er op dit moment voldoende aanbod in de beleving van Drenthe? De bibliotheek en bibliobus worden hierbij separaat behandeld.

Het tweede doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken hoe het Drents cultureel erfgoed wordt beleefd. Wat zien de inwoners van Drenthe als belangrijke cultuurhistorische elementen in hun dorp of stad en in de provincie en vindt men het van belang dat de provincie hierin investeert?

Het derde en laatste doel van het onderzoek is Drenthe te bevragen naar hun visie op de invloed van culturele activiteiten op leefbaarheid en sociale cohesie. Vinden mensen culturele activiteiten van belang voor de leefbaarheid en de sociale contacten in hun dorp of stad?

Onderzoeksvragen

1. In welke mate is er sprake van bezoek aan culturele voorstellingen, instellingen en plekken die kenmerkend zijn voor de Drentse cultuur? In hoeverre zijn hierin veranderingen opgetreden in de periode 2005-2016?
2. Is er voldoende aanbod van de verschillende uitingsvormen (dans, toneel, schilderkunst, etc)?
3. In welke mate is er sprake van actieve beoefening van culturele uitingsvormen?

Voor vraag één tot en met drie geldt dat de uitkomsten worden vergeleken met 2005, 2008 en 2014 deze vragen zijn destijds ook gesteld. Daarnaast is het Drents panel bevraagd over specifieke elementen uit de cultuurnota 2017-2020. De bijbehorende onderzoeksvragen zijn:

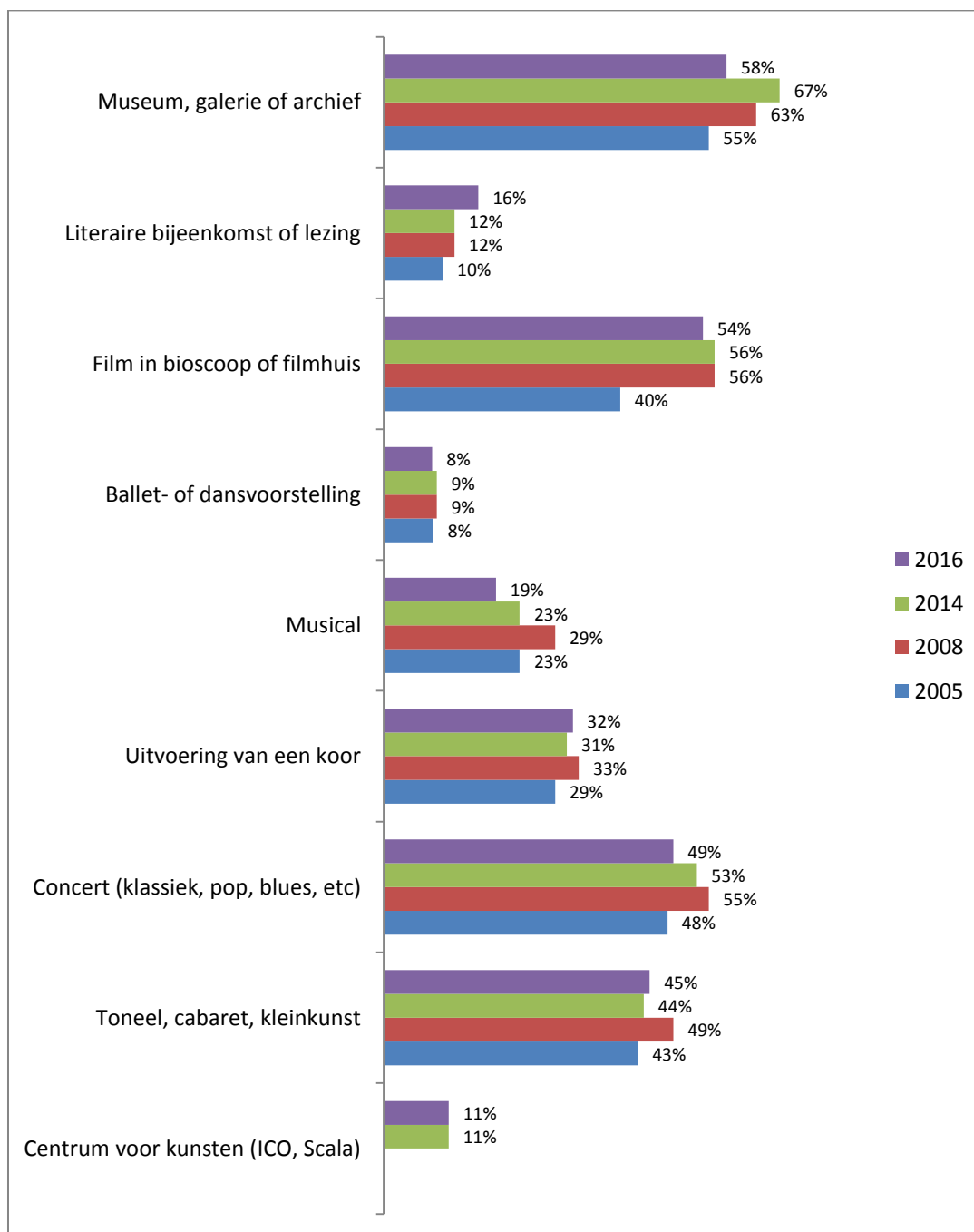
4. In welke mate worden culturele activiteiten in de directe leefomgeving georganiseerd en bezocht?
5. In welke mate dragen de culturele activiteiten in de directe leefomgeving bij aan de leefbaarheid van de leefomgeving?
6. Hoe wordt het cultureel erfgoed van Drenthe en de directe leefomgeving beleefd?

Respons

Het Drents panel is een representatieve steekproef uit de Drentse bevolking en bestaat uit bijna 1600 inwoners van Drenthe van 18 jaar en ouder. Van deze groep retourneerden 940 personen de vragenlijst, dit is een respons van 59%. De mensen die de ingevulde vragenlijst retourneren worden respondenten genoemd. De groep respondenten vormt een goede afspiegeling van de Drentse samenleving. In bijlage 1 is een overzicht van de respondenten overgenomen.

3. BEZOEK AAN CULTURELE VOORSTELLINGEN EN INSTELLINGEN

Voor negen typen culturele voorstellingen en instellingen is gevraagd naar de frequentie van het bezoek in de afgelopen 12 maanden. Het bezoek wordt per jaar weergegeven in figuur 3.1¹.

Figuur 3.1 Bezoekers culturele voorstellingen en instellingen

Figuur 3.1 geeft weer, dat net als in andere jaren de categorieën musea, films, concerten en toneel, het meest worden bezocht. Opvallend is dat ten opzichte van 2014 het bezoek aan een museum,

1. De indeling van de activiteiten is niet elk jaar hetzelfde geweest, voor de vergelijkbaarheid zijn sommige categorieën uit eerdere peilingen samengenomen.

galerie of archief met 9% is afgenomen, dit terwijl uit onderzoek van Museumcijfers² blijkt dat bezoek aan musea in Nederland aan het toenemen is.

In 2016 bezocht 13% van de mensen geen voorstelling of instelling, in de afgelopen 12 maanden. In 2014 en 2008 was dit 16%, terwijl 2005 nog 23% geen voorstelling of instelling bezocht. De redenen waarom men geen voorstelling heeft bezocht zijn weergegeven in tabel 3.1.

Tabel 3.1 Belangrijkste reden van niet-bezoek (getallen zijn percentages)³

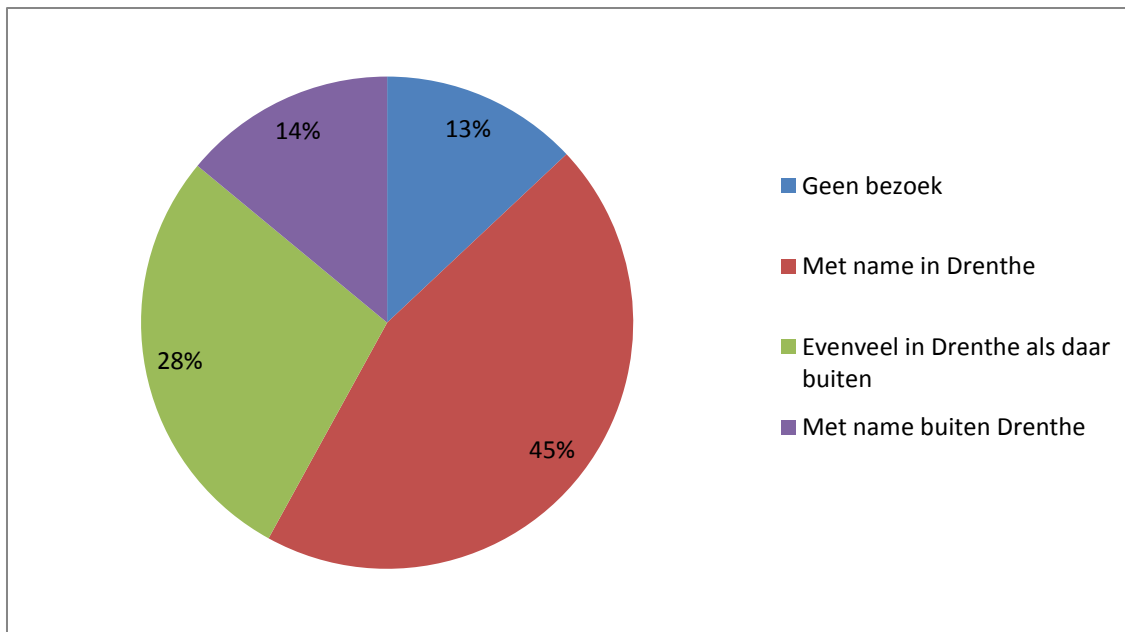
reden geen bezoek	2005	2008	2014	2016
geen interesse	39	37	40	43
geen tijd/te druk	16	22	21	22
gezondheid/handicap	14	13	10	14
te hoge kosten/te duur	16	11	20	16
niet in de buurt/te ver weg	4	4	2	4
anders	11	12	7	2
totaal	100	100	100	100

Tabel 3.1 laat zien dat van de mensen die géén voorstelling hebben bezocht het argument 'geen interesse' veruit het vaakst als reden van niet-bezoek wordt gegeven. Hierbij is in 2016 (43%) een toename ten opzichte van voorgaande jaren te zien. Nog eens 22% van de niet-bezoekers had in 2016 voornamelijk geen tijd om een voorstelling te bezoeken. Voorts is opvallend dat het percentage van de mensen dat om financiële redenen niet gaat, is gedaald van 20% naar 16% in de periode 2014-2016, mogelijk heeft dit te maken met aflopen van de crisis.

Figuur 3.2 geeft weer of men de voorstellingen en instellingen, in 2016, in of buiten Drenthe heeft bezocht. In het figuur is te zien dat het grootste deel van de bezoeken binnen Drenthe plaatsvindt (45%). De gevonden percentages zijn vergelijkbaar met die van de voorgaande jaren.

² www.museumvereniging.nl.

³ Door afronding van de percentages in de cellen kan de som van de kolommen iets afwijken van 100%. Dit geldt ook voor andere tabellen in deze rapportage.

Figuur 3.2 Plaats van bezoek aan voorstelling in 2016

Behoeftte aan meer culturele voorstellingen in de Drenthe?

In tabel 3.2 is de tevredenheid over het aanbod van culturele voorzieningen in Drenthe weergegeven.

Tabel 3.2 Voldoende aanbod van culturele voorzieningen in Drenthe? (getallen zijn percentages)

mening aanbod	2005	2008	2014	2016
voldoende aanbod in Drenthe	58	51	62	69
voldoende aanbod in Drenthe, maar niet bij mij in de buurt	10	12	9	8
onvoldoende aanbod in Drenthe	13	15	9	6
geen mening	20	19	20	17
totaal	100	100	100	100

Uit de tabel is af te lezen dat in 2016 ongeveer tweederde van de respondenten (69%) tevreden is over het aanbod van kunst- en cultuurvoorstellingen in Drenthe. Dit is 7% meer dan in 2014. In de periode 2005-2016 is een trend naar meer tevredenheid zichtbaar. 6% van de mensen in 2016 vindt dat er onvoldoende aanbod is van culturele voorzieningen in Drenthe. Ook hiermee wordt de trend (naar minder mensen die het aanbod onvoldoende vinden) van voorgaande jaren voortgezet.

Aan de respondenten die ontevreden zijn over het aanbod is gevraagd wat voor soort aanbod gemist wordt. Hierover is men verdeeld. De meeste behoefte is er aan concerten, dit is ook zo in de eerdere jaren. Opgemerkt dient te worden dat dit een kleine groep mensen betreft, het is immers een deel van de slechts zes procent (56 personen) die het aanbod in Drenthe onvoldoende vindt.

Het gebruik en het belang van bibliotheken

Het bibliotheekgebruik is in 2016 fors gedaald ten opzichte van 2014. Maakte in 2014 nog 65% van de mensen gebruik van de bibliotheek of bibliobus, in 2016 is dit gedaald naar 37%. Ook is sprake van een daling ten opzichte van de jaren 2005 en 2008, waarin het bezoek respectievelijk 50 en 51% was. De respondenten zijn gevraagd waarom ze geen gebruik maken van de bibliotheek, de redenen zijn te zien in tabel 3.3.

Tabel 3.3 Belangrijkste reden geen gebruik bibliotheek (getallen zijn percentages)⁴

reden geen bezoek	2014	2016
geen interesse	35	40
geen tijd/te druk	26	22
gezondheid/handicap	4	4
te hoge kosten/te duur	4	6
niet in de buurt/te ver weg	5	5
anders	26	24
totaal	100	100

Als reden wordt veel aangegeven (40%) dat men geen interesse in de bibliotheek heeft. Bij 'anders' wordt veel ingevuld dat mensen een e-reader hebben of hun boeken kopen. Mogelijk daalt de interesse in bibliotheken omwille van de e-reader of omdat mensen – wellicht door het aflopen van de crisis – hun boeken meer kopen. Dit verdient nader onderzoek. In hoofdstuk 4 blijkt wel dat mensen voorzieningen, zoals een bibliotheek, van belang vinden voor de leefbaarheid van hun dorp of stad.

Bezoek typisch Drentse plekken

Vanwege de nadruk op het Drentse erfgoed in de cultuurnota 2017-2020 is, bij de afgelopen peiling, gevraagd naar het bezoek van typisch Drentse plekken, die kenmerkend zijn voor de Drentse cultuur. De resultaten hiervan zijn opgenomen in tabel 3.4.

Tabel 3.4 Bezoek typisch Drentse plekken (peiling 2016) (getallen zijn percentages)

typisch Drentse plekken	bezoekt in afgelopen 12 mnd	bezoekt maar niet in afgelopen 12 mnd	nooit bezoekt
hunebedden of grafheuvels	42	55	3
bloemencorso's	10	42	45
boermarkten (bv. Zuidlaardermarkt)	24	47	29
schaapskuddes	36	49	15
Drentse natuurgebieden (bv Dwingelderveld, Drentse Aa)	73	23	4
Koloniën van Weldadigheid	32	44	24
museumdorp Orvelte	25	61	14
Geopark de Hondsrug	17	24	59
Shakespearetheater Diever	7	23	70
Drents Museum	33	40	27
Hunebedmuseum Borger	9	44	47
Herinneringskamp Westerbork	21	62	17
TT festival	18	28	55

Opvallend is dat veel plekken door minstens de helft van de mensen in het afgelopen jaar of eerder zijn bezocht. De Drentse natuurgebieden en de hunebedden zijn door vrijwel iedereen wel een keer bezocht. Ook de schaapskuddes, museumdorp Orvelte en het Herinneringskamp Westerbork zijn door een ruime meerderheid van de mensen wel eens bezocht.

⁴ Deze vraag is in 2005 en 2008 niet gesteld.

4. CULTURELE ACTIVITEITEN EN LEEFBAARHEID

In het vorige hoofdstuk stond het bezoek aan culturele voorzieningen centraal. In dit hoofdstuk wordt enerzijds ingezoomd op het beoefenen van culturele activiteiten zoals schilderen en toneelspelen en het belang dat men hieraan toekent. Anderzijds wordt gekeken naar de deelname aan en het belang van culturele activiteiten die georganiseerd worden in het dorp of de stad waarin men woont, zoals zomerfeesten of voorstellingen van lokale verenigingen.

Beoefenen van culturele activiteiten en de invloed op leefbaarheid

In tabel 4.1 is de deelname aan culturele activiteiten weergegeven, de onderscheiden categorieën zijn niet uitputtend, maar geven goed inzicht in het percentage beoefenaars van culturele activiteiten.

Tabel 4.1 Beoefenen culturele activiteiten (getallen zijn percentages)⁵

activiteit	2008	2014	2016
tekenen of schilderen	12	13	9
beeldhouden, boetseren, textielbewerking of ander handwerk	5	7	7
zingen	15	16	15
een muziekinstrument bespelen	11	12	10
toneelspelen	3	2	5
dans of ballet	4	5	4
fotografie of film	9	15	11

In totaal beoefent 35% van de respondenten één of meerdere activiteiten. Tabel 4.1 laat zien dat sommige activiteiten meer en andere activiteiten minder beoefend worden in 2016 ten opzichte van de jaren er voor, maar dat er overall geen sprake is van grote veranderingen.

Voor 2016 is gevraagd of men deze activiteiten beoefent in het dorp of de stad waarin men woont, of in een dorp of stad in de nabijheid. Hieruit komt naar voren dat toneelspelen, tekenen of schilderen, zingen en een muziekinstrument bespelen voornamelijk in eigen stad of dorp gedaan worden. Voor de overige activiteiten geldt dat deze zowel in eigen stad of dorp als daarbuiten beoefend worden.

Vervolgens is gevraagd naar het belang van deze culturele activiteiten voor de leefbaarheid en sociale contacten in het dorp. De resultaten hiervan zijn opgenomen in tabel 4.2. Hoewel het percentage mensen dat zelf een culturele activiteit beoefent niet heel groot is (35%), is te zien dat de overgrote meerderheid van alle mensen (ook niet-beoefenaars) dergelijke activiteiten van belang acht voor het dorp of de stad waarin men woont (92%) en de leefbaarheid van het dorp of de stad (93%). Ook is het grootste deel van de mensen (86%) van mening dat er door dergelijke activiteiten meer contact is tussen inwoners. Opvallend is dat men culturele activiteiten vooral voor het dorp of de stad als geheel van belang vindt en in mindere mate voor zichzelf. Dit blijkt uit het verhoudingsgewijs lagere percentage mensen dat aangeeft, dat men zonder dergelijke activiteiten met minder plezier in het dorp zou wonen (54%). De aanname in de cultuurnota dat culturele activiteiten bijdragen aan de leefbaarheid en de sociale cohesie van de woonomgeving wordt door bovenstaande bevindingen ondersteunt.

⁵ De cijfers zijn niet beschikbaar over 2005.

Tabel 4.2 Belang van aanwezigheid (van mogelijkheden tot beoefenen van) culturele activiteiten (getallen zijn percentages)⁶

Stellingen	eens	oneens
De aanwezigheid van culturele activiteiten is van belang voor mijn dorp of stad	92	8
De aanwezigheid van culturele activiteiten vergroot de leefbaarheid in mijn dorp op stad	93	7
Zonder de aanwezigheid van culturele activiteiten zou ik met minder plezier in mijn dorp of stad wonen	54	46
Door de aanwezigheid van culturele activiteiten is er meer contact tussen de inwoners van mijn dorp of stad	86	14

Culturele activiteiten in dorp of stad en de invloed op leefbaarheid

In de peiling is ook gevraagd naar de deelname aan culturele activiteiten in de eigen stad of het eigen dorp. Daarnaast is het belang dat men aan deze culturele activiteiten hecht onderzocht.

In tabel 4.3 is weergegeven in hoeverre culturele activiteiten worden georganiseerd in het dorp of de stad waarin men woont.

Tabel 4.3 Plaatsvinden van culturele activiteiten in dorp of stad (getallen zijn percentages)

activiteit	ja, minstens 1x per jaar	ja, maar minder dan 1x per jaar	nee	weet ik niet
voorstellingen van een lokale toneel- of dansvereniging	71	5	7	17
uitvoeringen van lokaal koor of lokale zanggroep	71	5	9	15
exposities van lokale (amateur)kunstenaars	61	9	10	20
kunstproject voor kinderen	30	7	17	27
boermarkten zoals zomermarkten	74	6	12	9

De tabel laat zien dat in veel dorpen en steden jaarlijks voorstellingen, uitvoeringen, exposities en (boer)markten worden georganiseerd (ongeveer 70% geeft dit aan). Naast de genoemde activiteiten in de tabel heeft ongeveer 30% van de mensen een activiteit beschreven onder de categorie 'anders namelijk'. Deze zijn op te splitsen in vier typen activiteiten:

1. buurt- en dorpsfeesten, zoals een barbecue, kermis of feestweek;
2. activiteiten specifiek voor een bepaald dorp, zoals Bloemencorso Eelde, of Donderdag Meppeldag;
3. concerten en festivals, zoals oktoberfest, lichtjesparade of TT-festival;
4. gezamenlijke activiteiten, zoals een sjoeltoernooi, excursies of een stadswandeling.

⁶ De categorieën 'helemaal eens' en 'eens' zijn samengenomen tot 'eens'; de categorieën 'helemaal oneens' en 'oneens' zijn samengenomen tot 'oneens'.

Bezoek en organisatie van culturele activiteiten

Vervolgens is gevraagd of men de bovenbeschreven activiteiten bezoekt en of men bereid is mee te helpen bij de organisatie. Ook is gevraagd naar het belang dat men toekent aan deze culturele activiteiten voor zichzelf en de leefbaarheid van het dorp of de stad waarin men woont. Dit is gedaan aan de hand van stellingen, de resultaten hiervan zijn opgenomen in tabel 4.4.

Tabel 4.4 Organisatie van culturele activiteiten in dorp of stad (getallen zijn percentages)

Stellingen	eens	oneens
Als er culturele activiteiten worden georganiseerd in mijn dorp of stad, bezoek ik deze bijna altijd	47	53
Ik voel het als een sociale plicht om culturele activiteiten in mijn dorp of stad te bezoeken	28	72
Ik ben bereid een financiële bijdrage te leveren aan het voortbestaan van culturele activiteiten in mijn dorp of stad	58	42
In mijn dorp of stad zijn voldoende mensen beschikbaar om te helpen bij de organisatie van culturele activiteiten	81	19

Uit tabel 4.4 blijkt dat ongeveer de helft van de mensen bijna altijd de culturele activiteiten die georganiseerd worden in hun dorp of stad bezoekt.

Uit de tabel blijkt voorts dat 81% van de mensen aangeeft dat er voldoende mensen beschikbaar zijn voor de organisatie van activiteiten in hun dorp of stad en is 58% van de mensen bereid een financiële bijdrage te leveren aan dergelijke activiteiten. De mensen zijn vervolgens, door middel van een losse vraag (niet opgenomen in tabel 4.4), gevraagd naar de bereidheid om mee te helpen bij de organisatie van culturele activiteiten in de stad of het dorp waarin men woont. Hieruit blijkt dat 19% van de mensen momenteel al meewerkt aan de organisatie van culturele activiteiten en dat 24% bereid zou zijn om mee te helpen. Dit betekent dat 43% van de mensen bereid is tot helpen of reeds een bijdrage levert. De overige respondenten geven aan niet bereid te zijn te helpen bij de organisatie of daartoe niet in staat zijn. Op basis van bovenstaande vragen over de organisatie en organisatiebereidheid van culturele activiteiten kan geconcludeerd worden, dat de organisatiebereidheid (financieel of actief) onder de Drenten groot is. Deze bereidheid correspondeert met de veronderstellingen hierover in de cultuurnota.

Belang van culturele activiteiten

Uit tabel 4.5 blijkt dat een ruime meerderheid van de respondenten culturele activiteiten in het dorp of de stad waarin men woont van belang acht voor dit dorp of deze stad (91%) en dat deze de leefbaarheid vergroten (89%). Ook geldt hier in enige mate dat men meer belang hecht aan de waarde die dergelijke activiteiten voor het dorp of de stad heeft, dan voor de mensen persoonlijk. Toch is ook het persoonlijk belang groot; 63% van de mensen zegt meer contact met andere inwoners te hebben door culturele activiteiten en 54% geeft aan met minder plezier te zullen wonen zonder dergelijke activiteiten. Ook deze bevindingen ondersteunen de veronderstellingen in de cultuurnota over de verbinding tussen culturele activiteiten en leefbaarheid en sociale cohesie.

Tabel 4.5 Het belang van culturele activiteiten in dorp of stad (getallen zijn percentages)

Stellingen	eens	oneens
Culturele activiteiten zijn van belang voor mijn dorp of stad	91	9
Culturele activiteiten vergroten de leefbaarheid in mijn dorp of stad	89	11
Zonder culturele activiteiten zou ik met minder plezier in mijn dorp of stad wonen	54	46
Door culturele activiteiten heb ik meer contact met mensen in mijn dorp of stad	63	37

5. DRENTS CULTUREEL ERFGOED

In dit hoofdstuk wordt de beleving van het cultureel erfgoed van de provincie Drenthe en van het eigen dorp of de eigen stad besproken. Ook wordt specifiek ingegaan op het belang van de Drentse taal.

Beleving van cultuurhistorie van Drenthe

Aan alle deelnemers van het onderzoek is gevraagd of zij de, in hun ogen, twee belangrijkste elementen van de Drentse cultuurhistorie willen aangeven. Dit betrof een open vraag, respondenten hoefden dus niet te kiezen uit vooraf bepaalde onderwerpen. Dit heeft geresulteerd in een lange reeks antwoorden. De gegeven antwoorden beschrijven een breed scala aan onderwerpen, variërend van natuur tot cultuur en van dorpen tot activiteiten, zoals een jaarmarkt. Deze antwoorden zijn gesorteerd en geclusterd en verwerkt in een overzichtstabel (deze tabel is opvraagbaar bij de Statengriffie). De volgende vijf antwoorden werden het meest genoemd door de respondenten als antwoord op de vraag wat zij als belangrijkste elementen van de Drentse cultuurhistorie zien:

1. De Drentse natuur en landschappen (293 maal genoemd);
2. Hunebedden (208 maal genoemd);
3. Musea, in het bijzonder het Drents Museum, Herinneringscentrum Westerbork, Koloniën van weldadigheid en Museumdorp Orvelte (113 maal genoemd);
4. Dorpsaangezichten (44 maal genoemd), en
5. Schapen, schaapskuddes en schaapskooien (33 maal genoemd).

In tabel 5.1 zijn de resultaten met betrekking tot het belang dat men hecht aan de Drentse cultuurhistorie weergegeven.

Tabel 5.1 Belang cultuurhistorie van Drenthe (getallen zijn percentages)

Stellingen	eens	oneens
De cultuurhistorie van de provincie Drenthe is voor mij van belang	89	11
Ik ben trots op de cultuurhistorie van Drenthe	90	10
Het is goed dat de provincie Drenthe investeert in het behoud van de cultuurhistorie van Drenthe	95	5

Uit tabel 5.1 blijkt dat voor het overgrote deel van de respondenten de Drentse cultuurhistorie van belang is (89%) en dat men hier trots op is (90%). Op 5% na vindt men het dan ook goed dat de provincie investeert in het behoud van de cultuurhistorie van Drenthe.

Beleving van de cultuurhistorie van de directe leefomgeving

Ook met betrekking tot de cultuurhistorie van het eigen dorp of stad is respondenten gevraagd de twee belangrijkste elementen te noemen. Opvallend is de veel grotere diversiteit in antwoorden dan bij de vraag naar de Drentse cultuurhistorie. Respondenten zijn ingegaan op lokale bezienswaardigheden, activiteiten en historische plaatsen, zoals: de Piekiesmarkt in Coevorden, het dorpsaangezicht van Zuidbarger of de Stefanuskerk in Beilen. De overzichtstabel waarin alle gegeven antwoorden zijn gesorteerd en gegroepeerd is opvraagbaar bij de Statengriffie.

In tabel 5.2 zijn de resultaten met betrekking tot het belang dat men hecht aan de cultuurhistorie van het eigen dorp of de eigen stad weergegeven. Ook voor de cultuurhistorie van het eigen dorp of de eigen stad geldt dat dit voor het overgrote deel van belang is (87%), trots is op de cultuurhistorie van de directe leefomgeving (83%) en het goed vindt dat de provincie hierin investeert (92%).

Tabel 5.2 Belang cultuurhistorie van eigen stad of dorp (getallen zijn percentages)

Stellingen	eens	oneens
De cultuurhistorie van de provincie Drenthe is voor mij van belang	87	13
Ik ben trots op de cultuurhistorie van Drenthe	83	17
Het is goed dat de provincie Drenthe investeert in het behoud van de cultuurhistorie van Drenthe	92	8

Beleving Drentse taal

Uit tabel 5.3 blijkt dat 57% van de respondenten Drents spreekt en dat men trots is op de Drentse taal (63%). 84% van de mensen vindt dan ook dat de Drentse taal behouden moet blijven en 54% vindt het belangrijk dat kinderen in Drenthe de Drentse taal leren. Deze bevindingen bevestigen het belang dat in de cultuurnota wordt gehecht aan de Drentse taal.

Tabel 5.3 Belang van de Drentse taal (getallen zijn percentages)

Stellingen	eens	oneens
De Drentse taal moet behouden blijven	84	16
Ik vind het belangrijk dat kinderen in Drenthe de Drentse taal leren	54	46
Inwoners van Drenthe moeten Drents kunnen spreken	40	60
Ik ben trots op de Drentse taal	63	37
Ik spreek geen Drents	43	57

6. CONCLUSIES

In dit onderzoek stonden de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. In welke mate is er sprake bezoek van aan culturele voorstellingen, instellingen en plekken die kenmerkend zijn voor de Drentse cultuur? In hoeverre zijn hierin veranderingen opgetreden in de periode 2005-2016?
2. Is er voldoende aanbod van de verschillende uitingsvormen (dans, toneel, schilderkunst, etc)?
3. In welke mate is er sprake van actieve beoefening van culturele uitingsvormen?
4. In welke mate worden culturele activiteiten in de directe leefomgeving georganiseerd en bezocht?
5. In welke mate dragen de culturele activiteiten in de directe leefomgeving bij aan de leefbaarheid van de leefomgeving?
6. Hoe wordt het cultureel erfgoed van Drenthe en de directe leefomgeving beleefd?

Een algemene conclusie, die ontleed kan worden aan dit onderzoek, is dat inwoners van Drenthe een onderscheid maken tussen de individuele cultuurconsumptie (zelf beoefenen van een kunstvorm of bezoeken van een culturele activiteit) en het collectieve belang van kunst en cultuur voor een dorp of stad. Een overgrote meerderheid van de respondenten onderstreept het belang van culturele activiteiten voor de leefbaarheid en sociale cohesie van het dorp of de stad waarin men woont, terwijl een veel kleinere groep aangeeft daadwerkelijk gebruik hiervan te maken. Respondenten zien een toegevoegde waarde voor hun dorp of stad, los van hun eigen cultuurconsumptie.

Bezoek aan culturele voorzieningen

Bezoek aan culturele voorzieningen, voorstellingen en typisch Drentse plekken (vraag 1)

In 2016 heeft 87% van de respondenten minimaal één culturele voorstelling of instelling bezocht (in 2014 en 2008 was dit 84%, in 2005 77%). De voorstellingen en instellingen worden in 2016 in 45% van de gevallen in Drenthe bezocht. Als reden waarom men geen voorstelling bezocht wordt het meest aangegeven, dat men geen interesse (43%) of geen tijd heeft (22%).

Het bibliotheekgebruik is in 2016 gedaald met 28% ten opzichte van 2014. De belangrijkste redenen hiervoor zijn afnemende interesse in bibliotheekbezoek en het toenemend gebruik van de e-reader. Uit onderzoek van de leesmonitor⁷ blijkt leesgedrag in Nederland over de tijd redelijk stabiel te zijn, met uitzondering van jongeren, die minder zijn gaan lezen. Mogelijk vervullen minder mensen hun leesbehoefte via bibliotheken dan voorheen. Bibliotheken worden wel gezien als ontmoetingsplaatsen die van belang zijn voor de leefbaarheid van het dorp of de stad. Opgemerkt dient te worden dat bijzondere projecten van bibliotheken zoals de alfabetisering en computercursussen buiten beschouwing zijn gelaten.

De plekken die kenmerkend zijn voor de Drentse cultuur worden goed bezocht. Bijna elke gevraagde plek is door de helft van de respondenten wel eens bezocht. De Drentse natuurgebieden en de hunebedden zijn door vrijwel iedereen wel een keer bezocht. Ook de schaapskuddes, museumdorp Orvelte en het Herinneringskamp Westerbork zijn door ongeveer 70% van de mensen bezocht.

Aanbod culturele voorzieningen (vraag 2)

In 2016 was 69% van de mensen tevreden over het aanbod van culturele voorstellingen (in 2014 was dit 62% en in 2008 was dit 51%) en slechts 6% van de mensen vindt dat er te weinig aanbod is.

Bevindingen in het licht van de cultuurnota

⁷ www.leesmonitor.nl

De respondenten zijn in grote mate tevreden met het aanbod van culturele voorzieningen in Drenthe. Dit sluit aan bij de keuze om in de cultuurnota op de ingeslagen weg door te gaan.

Beoefenen van en bezoek aan culturele activiteiten en de invloed op de leefbaarheid

Beoefenen van culturele activiteiten en de invloed op leefbaarheid (vraag 3 en 5)

Van de respondenten beoefent 35% een culturele activiteit zoals toneelspelen of schilderen. De overgrote meerderheid van de mensen vindt (de mogelijkheid tot het beoefenen van) culturele activiteiten van belang voor het dorp of de stad waarin men woont (92%) en de leefbaarheid van het dorp of de stad (93%). Ook is het grootste deel (86%) van mening dat door dergelijke activiteiten meer contact is tussen inwoners. Opvallend is dat men culturele activiteiten vooral voor het dorp of de stad als geheel van belang vindt en in mindere mate voor zichzelf.

Georganiseerde culturele activiteiten in dorp of stad en de invloed op leefbaarheid (vraag 4 en 5)

In veel dorpen en steden worden activiteiten als voorstellingen, exposities en (boer)markten georganiseerd.

De organisatiebereidheid bij culturele activiteiten is groot (financieel of actief meehelpen); 58% van de mensen is bereid een financiële bijdrage te leveren, 19% werkt momenteel al mee aan de organisatie van culturele activiteiten en 24% is bereid mee te helpen.

Belang van culturele activiteiten

Net als bij de mogelijkheid om culturele activiteiten te beoefenen, vindt een ruime meerderheid culturele activiteiten van belang voor het dorp of de stad waarin men woont (91%) en vindt men dat deze de leefbaarheid vergroten (89%). Ook geldt hier dat men meer belang hecht aan de waarde die dergelijke activiteiten voor het dorp of de stad als geheel hebben dan voor de individu zelf.

Bevindingen in het licht van de cultuurnota

De veronderstelling in de cultuurnota dat culturele activiteiten bijdragen aan de leefbaarheid en de sociale cohesie van de woonomgeving wordt door bovenstaande bevindingen ondersteunt; dit wordt door een ruime meerderheid van de respondenten zo ervaren. In de cultuurnota wordt voorts uitgegaan van de organisatiebereidheid van de inwoners van Drenthe bij culturele activiteiten, ook dit beeld komt uit de raadpleging van het Drents panel naar voren.

De beleving van het cultureel erfgoed

Cultuurhistorie van Drenthe en de woonomgeving (vraag 6)

Het overgrote deel van de respondenten vindt de cultuurhistorie van Drenthe en het dorp of de stad waarin men woont van belang (ongeveer 90%) en is hier trots op (ook ongeveer 90%). Bijna alle respondenten (95%) vinden het dan ook goed dat de provincie investeert in het behoud van de cultuurhistorie van Drenthe en die van het dorp of de stad waarin men woont (92%).

Het belang van de Drentse taal (vraag 6)

Van de respondenten spreekt 57% Drents. Het grootste deel is trots op de Drentse taal (63%), 84% van de mensen vindt dan ook dat de Drentse taal behouden moet blijven.

Bevindingen in het licht van de cultuurnota

Bovenstaande bevindingen bevestigen het belang dat in de cultuurnota wordt gehecht aan het Drents cultureel erfgoed en de Drentse taal en de provinciale investeringen die gedaan worden in het cultureel erfgoed.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

In het onderzoek komen twee opvallende bevindingen naar voren. Ten eerste is dat de bevinding dat mensen een onderscheid maken tussen hun individuele behoefte aan kunst en cultuur en het belang van kunst en cultuur voor de leefbaarheid van hun dorp of stad. Een overgrote meerderheid van de respondenten onderstreept het belang van culturele activiteiten voor de leefbaarheid en sociale cohesie van het dorp of de stad waarin men woont, terwijl een veel kleinere groep aangeeft daadwerkelijk gebruik hiervan te maken. De precieze afweging die mensen hierbij maken is onduidelijk en zou nader onderzocht kunnen worden ten behoeve van toekomstig beleid.

Ten tweede lijkt de interesse in bibliotheken af te nemen, terwijl mensen anderzijds opmerken dat de bibliotheek van belang is als ontmoetingsplek en als zodanig bijdraagt aan de leefbaarheid van dorp of stad. Ook de afwegingen hieromtrent zouden nader onderzocht kunnen worden, waarbij ook de overige functies van bibliotheken (zoals de aanpak van alfabetisering) meegenomen kunnen worden.

Bijlage 1: Responsoverzicht

Onderstaande tabellen presenteren de beschrijvende statistieken van de respondenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek.

Tabel A Geslacht respondenten

Geslacht	Frequentie	Percentage
Vrouw	405	43,1%
Man	535	56,9%
Totaal	940	100,0%

Tabel B Leeftijd respondenten

Leeftijdscategorie	Frequentie	Percentage
19 jaar en jonger	4	0,4%
20-29 jaar	70	7,5%
30-39 jaar	66	7,1%
40-49 jaar	123	13,2%
50-64 jaar	301	32,2%
65-80 jaar	335	35,8%
80 jaar en ouder	36	3,9%
Totaal	935	100,0%

Missende waarden: 5 (0,5%)

Tabel B Herkomstgemeente respondenten

Leeftijdscategorie	Frequentie	Percentage
Aa en Hunze	83	8,8%
Assen	108	11,5%
Borger-Odoorn	40	4,3%
Coevorden	77	8,2%
De Wolden	60	6,4%
Emmen	160	17,0%
Hoogeveen	81	8,6%
Meppel	57	6,1%
Midden-Drenthe	82	8,7%
Noordenveld	66	7,0%
Tynaarlo	70	7,4%
Totaal	940	100,0%

Hoofdsectie

We beginnen de vragenlijst met een aantal vragen over voorstellingen en culturele voorzieningen die u in de afgelopen 12 maanden mogelijk hebt bezocht.

Wilt u voor de volgende voorstellingen en culturele voorzieningen aangeven hoe vaak u deze in de afgelopen 12 maanden hebt bezocht?

	Niet / 0 keer	1 à 2 keer	3 à 4 keer	5 keer of vaker
Toneelvoorstelling, cabaret of kleinkunst	☐	☐	☐	☐
Concert (klassieke muziek, pop, blues etc.)	☐	☐	☐	☐
Uitvoering van een koor	☐	☐	☐	☐
Musical	☐	☐	☐	☐
Festival	☐	☐	☐	☐
Ballet- of dansvoorstelling	☐	☐	☐	☐
Film in bioscoop of filmhuis	☐	☐	☐	☐
Literaire bijeenkomst of lezing	☐	☐	☐	☐
Museum, galerie of archief	☐	☐	☐	☐
Centrum voor kunsten (ICO, Scala)	☐	☐	☐	☐

Bezocht u deze voorstellingen en/of voorzieningen (uit de vorige vraag) voornamelijk in de provincie Drenthe of buiten de provincie Drenthe?

- Ik heb geen voorstelling/voorziening bezocht ➔ Ga verder met vraag
- Voornamelijk in de provincie Drenthe ➔ Ga verder met vraag
- Ongeveer evenveel binnen als buiten de provincie Drenthe ➔ Ga verder met vraag
- Voornamelijk buiten de provincie Drenthe ➔ Ga verder met vraag

Wat is de belangrijkste reden dat u geen voorstellingen of culturele voorzieningen hebt bezocht?

- Is niet in de buurt/te ver weg ➔ Ga verder met vraag
- Te hoge kosten/te duur ➔ Ga verder met vraag
- Geen interesse ➔ Ga verder met vraag
- Geen tijd/te druk ➔ Ga verder met vraag
- Gezondheid/fysieke beperking ➔ Ga verder met vraag

Anders, namelijk

- ➔ Ga verder met vraag

Vindt u dat er genoeg voorstellingen en culturele instellingen in de provincie Drenthe zijn?

- Ja, voldoende ➔ Ga verder met vraag
- Ja, maar niet bij mij in de buurt ➔ Ga verder met vraag
- Nee, onvoldoende ➔ Ga verder met vraag
- Geen mening/weet niet ➔ Ga verder met vraag

Van welke voorstelling en/of culturele voorziening vindt u dat er onvoldoende aanbod in de provincie Drenthe is? (U kunt hier meerdere antwoorden aanvinken)

- Toneelvoorstelling, cabaret of kleinkunst
- Concert (klassieke muziek, pop, blues etc.)
- Uitvoering van een koor
- Musical
- Festival
- Ballet- of dansvoorstelling
- Film in bioscoop of filmhuis
- Literaire bijeenkomst of lezing
- Museum, galerie of archief
- Centrum voor kunsten (ICO, Scala)

Welke van de onderstaande typisch Drentse plekken hebt u wel eens bezocht?

	Ja, in de afgelopen 12 maanden	Ja, maar niet in de afgelopen 12 maanden	Nee, nog nooit
Hunebedden of grafheuvels	☐	☐	☐
Bloemencorso's	☐	☐	☐
Boermarkten (bijv. Zuidlaardermarkt of Roldermarkt)	☐	☐	☐
Schaapskuddes	☐	☐	☐
Drentse natuurgebieden, zoals Dwingelderveld of Drentsche Aa	☐	☐	☐
De Koloniën van Weldadigheid (Veenhuizen, Frederiksoord, Wilhelminaoord)	☐	☐	☐
Museumdorp Orvelte	☐	☐	☐
Geopark de Hondsrug	☐	☐	☐
Shakespearetheater Diever	☐	☐	☐
Drents museum	☐	☐	☐
Hunebedmuseum Borger	☐	☐	☐
Herinneringskamp Westerbork	☐	☐	☐
TT festival	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐
<input type="text"/>			

De volgende vragen gaan over het belang dat u hecht aan de cultuurhistorie van de [provincie Drenthe](#). Dit wordt ook wel cultureel erfgoed genoemd. Het gaat hierbij om zaken als gebouwen, archeologische vondsten, landschappen, stads- en dorpsgezichten, maar ook om tradities zoals bijvoorbeeld een Boermarkt (jaarmarkt) of een jaarlijkse voorstelling die kenmerkend is voor [de provincie](#).

Waar denkt u aan bij de cultuurhistorie van de [provincie Drenthe](#) als geheel? Kunt u de – voor u – twee belangrijkste elementen noemen?

Kunt u van onderstaande stellingen over cultuurhistorie van de provincie Drenthe aangeven of u het ermee eens of oneens bent?

	helemaal oneens	oneens	eens	helemaal eens
De cultuurhistorie van de provincie Drenthe is voor mij van belang	☐	☐	☐	☐
Ik ben trots op de cultuurhistorie van Drenthe	☐	☐	☐	☐
Het is goed dat de provincie investeert in het behoud van de cultuurhistorie van Drenthe	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen gaan over het belang dat u hecht aan de cultuurhistorie van [uw dorp of stad](#). Dit wordt ook wel cultureel erfgoed genoemd. Het gaat hierbij om zaken als gebouwen, archeologische vondsten, landschappen, stads- en dorpsgezichten, maar ook om tradities zoals bijvoorbeeld een Boermarkt (jaarmarkt) of een jaarlijkse voorstelling die kenmerkend is voor [uw dorp, stad en omgeving](#).

Waar denkt u aan bij de cultuurhistorie van [uw dorp of stad](#)? Kunt u de – voor u – twee belangrijkste elementen noemen?

Kunt u van onderstaande stellingen over de cultuurhistorie van uw dorp of stad aangeven of u het ermee eens of oneens bent?

	helemaal oneens	oneens	eens	helemaal eens
De cultuurhistorie van mijn dorp of stad is voor mij van belang	☐	☐	☐	☐
Ik ben trots op de cultuurhistorie van mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐
Het is goed dat de provincie investeert in het behoud van de cultuurhistorie van mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐

Kunt u van onderstaande stellingen over de Drentse taal aangeven of u het ermee eens of oneens bent?

	helemaal oneens	oneens	eens	helemaal eens
De Drentse taal moet behouden blijven	☐	☐	☐	☐
Ik vind het belangrijk dat kinderen in Drenthe de Drentse taal leren	☐	☐	☐	☐
Inwoners van Drenthe moeten Drents kunnen spreken	☐	☐	☐	☐
Ik ben trots op de Drentse taal	☐	☐	☐	☐
Ik spreek geen Drents	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen gaan over culturele activiteiten in uw dorp of stad, die u zelf kunt beoefenen zoals toneelspelen en schilderen.

Hebt u in de afgelopen 12 maanden de volgende activiteiten in georganiseerd verband beoefend in uw dorp of stad?

	Ja, in mijn dorp of stad	Ja, maar niet in mijn dorp of stad	Nee
Tekenen of schilderen	☐	☐	☐
Beeldhouwen, boetseren, textielbewerking of ander handwerk	☐	☐	☐
Zingen	☐	☐	☐
Een muziekinstrument bespelen	☐	☐	☐
Toneelspelen	☐	☐	☐
Dans of ballet	☐	☐	☐
Fotografie of film	☐	☐	☐

Kunt u van onderstaande stellingen over culturele activiteiten (bijv. een koor, dansclub of fotoclub) aangeven of u het ermee eens of oneens bent?

	helemaal oneens	oneens	eens	helemaal eens
De aanwezigheid van culturele activiteiten is van belang voor mijn dorp of stad.	☐	☐	☐	☐
De aanwezigheid van culturele activiteiten vergroot de leefbaarheid in mijn dorp of stad.	☐	☐	☐	☐
Zonder de aanwezigheid van culturele activiteiten zou ik met minder plezier in mijn dorp of stad wonen.	☐	☐	☐	☐
Door de aanwezigheid van culturele activiteiten is er meer contact tussen de inwoners van mijn dorp of stad.	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen gaan over culturele activiteiten die georganiseerd worden in uw dorp of stad, zoals jaarlijkse markten, voorstellingen en kunstprojecten.

In hoeverre vinden de volgende culturele activiteiten plaats in uw dorp of stad?

	Ja, minstens 1 keer per jaar	Ja, maar minder dan 1 keer per jaar	Nee	Weet ik niet
Voorstellingen van een lokale toneel- of dansvereniging	☐	☐	☐	☐
Uitvoeringen van een lokaal koor of lokale zanggroep	☐	☐	☐	☐
Exposities van lokale (amateur)kunstenaars	☐	☐	☐	☐
Kunstproject voor kinderen	☐	☐	☐	☐
Boermarkten, zoals zomermarkten	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐

Kunt u van onderstaande stellingen over culturele activiteiten aangeven of u het ermee eens of oneens bent?

	helemaal oneens	oneens	eens	helemaal eens
Als er culturele activiteiten in mijn dorp of stad worden georganiseerd, bezoek ik deze bijna altijd	☐	☐	☐	☐
Ik voel het als een sociale plicht om culturele activiteiten in mijn dorp of stad te bezoeken	☐	☐	☐	☐
Ik ben bereid een financiële bijdrage te leveren voor het voortbestaan van culturele activiteiten in mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen gaan over uw betrokkenheid bij de organisatie van culturele activiteiten in uw dorp of stad.

Bent u betrokken bij de organisatie van culturele activiteiten in uw dorp of stad?

- Ja, ik ben daarbij betrokken
- Nee, maar ik zou wel bereid zijn om hieraan deel te nemen
- Nee, hiertoe ben ik niet bereid of niet toe in staat

Kunt u van onderstaande stellingen over culturele activiteiten aangeven of u het ermee eens of oneens bent?

	helemaal oneens	oneens	eens	helemaal eens
In mijn dorp of stad zijn voldoende mensen beschikbaar om te helpen bij de organisatie van culturele activiteiten	☐	☐	☐	☐
Culturele activiteiten zijn van belang voor mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐
Culturele activiteiten vergroten de leefbaarheid in mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐
Zonder culturele activiteiten zou ik met minder plezier in mijn dorp of stad wonen	☐	☐	☐	☐
Door culturele activiteiten heb ik meer contact met mensen in mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐

De laatste vragen van deze vragenlijst gaan over bibliotheken.

Hoe vaak hebt u in de afgelopen 12 maanden gebruik gemaakt van de bibliotheek of bibliobus?

- niet → [Ga verder met vraag](#)
- 1 à 2 keer → [Ga verder met vraag](#)
- 3 à 4 keer → [Ga verder met vraag](#)
- 5 keer of meer → [Ga verder met vraag](#)

Wat is de belangrijkste reden dat u geen gebruik hebt gemaakt van de bibliotheek of bibliobus?

- Is niet in de buurt/te ver weg
- Te hoge kosten/te duur
- Geen interesse
- Geen tijd/te druk
- Gezondheid/fysieke beperking
- Anders, namelijk

Kunt u van onderstaande stellingen over de bibliotheek of bibliobus aangeven of u het ermee eens of oneens bent?

	helemaal oneens	oneens	eens	helemaal eens
Een bibliotheek of bibliobus is van belang voor mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐
Een bibliotheek of bibliobus vergroot de leefbaarheid in mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐
Zonder bibliotheek of bibliobus zou ik met minder plezier in mijn dorp of stad wonen	☐	☐	☐	☐
Door de bibliotheek of bibliobus heb ik meer contact met mensen in mijn dorp of stad	☐	☐	☐	☐

Hoe ingewikkeld vond u deze vragenlijst?

- heel ingewikkeld
- ingewikkeld
- niet ingewikkeld en niet gemakkelijk
- gemakkelijk
- heel gemakkelijk

Hoe interessant vond u deze vragenlijst?

- heel interessant
- interessant
- neutraal
- niet interessant
- helemaal niet interessant

Hebt u verder nog algemene opmerkingen over de verschillende onderwerpen die in deze vragenlijst aan bod zijn gekomen?